

Solidaarsus tšehhidega

Eesti otsus saata riigist välja üks Vene diplomaat toetab tšehhi, kes süüdistavad Venet luuret laskemoonalao õhkulaskmises 2014. aastal, läheb kooskõlla meie Vene-poliitika üldisel tasemel.

Tšehhi laskemoonalao kahe hukunuga õhkulaskmise toimepanijad olid needsamad Vene sõjaväelure GRU agendid, keda seostatakse Skripalide mürgitamisega Novitšokiga 2018. aastal Salisbury.

Tšehhi on riigist välja saatnud 18 Vene diplomaati ja kavatses veel välja saata 63 diplomaatiliselt töötajat. Enne luureskandaali töötas Tšehhis Vene saatkonnas Raadio Vaba Euroopa andmeil 135 inimest. Naaberriigis Slovakkias aga kõigest 31. Eestis olevas Vene saatkonnas töötavat 26 inimest.

Need 135 inimest Tšehhis Vene saatkonnas ei saanud tegeleda üksnes diplomaatilise tööga, eriti kui võrrelda Vene saatkondade koosseisu suurusi naaberriikides. Selge, et tšehhid olid sellest teadlikud ja jälgisid seetõttu Vene «diplomaatide» tegevust kõrgendatud tähelepanuga. Prahal peavad olema ka ümberlõkkamatud tõendid Moskva osalusest laskemoonalao õhkulaskmises, muidu ei võtaks nad ette nii pretseeditud samme arvukate diplomaatide väljasaatmiseks.

Tšehhi toetanud Eesti teab, mida

JUHTKIRI

2007. aastal pronksiööde ajal tuli Euroopa Eesti seljataha, kui Moskva mahitatud noorteorganisatsioonid olid rünnanud toonast Eesti suursaadikut Moskvas Marina Kaljuranda.

tähendab lääne solidaarsus suhetes Venemaaga. 2007. aastal pronksiööde ajal tuli Euroopa Eesti seljataha, kui Moskva mahitatud noorteorganisatsioonid olid rünnanud toonast Eesti suursaadikut Moskvas Marina Kaljuranda.

Eesti on pidevalt rõhutanud, et Euroopa peab Moskva rääkima ühel häälel. Praeguseks on tšehhi toetanud kokku seitse Ida-Euroopa riiki ning NATOgi on väljendanud oma poolehoidu. Skripalide mürgitamise järel saatis paljusid Vene diplomaate riigist välja ja mitu lääneriiki. Ka Eesti saatis toona välja ühe Vene diplomaadi.

Vene diplomaadi väljasaatmine ei tähenda üksnes solidaarsusakti Tšehhiga. Sel on ka preventiivne mõde – pole ju välistatud, et mürgitamis-, õhkimis- või veel mingisugused vaenuka-

tid leiavad tulevikus aset ka Eesti pinnal. Näiteks on Eesti teatanud valmisolekust võtta vastu Vene opositsiooniliider Aleksei Navalnoi. Kuid kas me tahame, et ta sureks Eesti pinnal?

Igasugune preventiivsus saab sündida vaid lääne koordineeritud ja tugest vastusest. Üksikute riikide soolodel Venemaa vastu pole mõtet ja see näitab Moskvale, et lääs on taas kord Vene-küsimuses lõhenenud.

Raske on leida ka ratsionaalsust Moskva käitumise taga. Lühikest aega tundus, et Venemaa šarmi-offensiiv Sputnik V tarnimise näol õnnestub. Ka Ukraina piirilt on venelased alustanud vägede arviimist. Kuid nagu on viidanud analüütikud, ei ole GRU suutnud tegutseda viimasel aastal õnnestunult ja jälgi jätmata (Skripalide mürgitamine kukkus läbi). Kindlasti on Vene diplomaatide seas neid, kes pooldavad pehmemat lähenemist läänele. Ent kuna Kremli on võimul silovik'id, jääb peale GRU liin.

Vene diplomaatide väljasaatmine tõstatab jälle küsimuse, kas just praegu on vaja liikuda edasi Eesti-Vene piirilepinguga. See leping on küll riikide kahepoolsete suhete teema, kuid rahvusvaheline kontekst leppe sõlmimiseks on erakordselt halb.

LOE LK 2, 8

Koroonaja võitjad ja kaotajad

Alati saab osa edulugusid alguse segastel või kriisiaegadel. Stefan Zweig kirjutab «Eilses maailmas» esimesest ilmasõjast, et

«massilise viletsuse halli soo kohal virvatulitses sõjakasurite ärritav lüksus». Sääraste kasurite hulka kuulusid oma maavillasel kombel ka Tammisaare Kõõgertalid ja Vesiroosid, kes tagalas «sehvti» tegid. Kuigi eriolukorra tõttu kannatavad paljud, sest osa vabadusi on peatatud, kompenseerivad mõne puhul seda uued võimalused.

Kaotajad on praegu rohkem nähtaval. Siia kuulub kõik, mis seotud turismiga (lennundus, kruiisindus, hotellindus, restoranitööstus jms). Samuti kõik, mis seotud füüsilise külastamisega, nagu jaekaubandus, esituskunstid, profisport. Vähem torak esialgu silma hariduse tagasiminek. Keskkaste õpetamise kvaliteet langeb distantsõppe tõttu. Kõrgkooli astujate arv kahaneb, sest väheneb motivatsioon ning nõrgenevad õpin-guid toetavad struktuurid. Kasvanud on naiste töötus jne.

Võitjatele viidatakse tagasihoidlikult ja nad ise hoiavad targu madalat profiili. Ent selge, et suur hulk jõukust vahetab praegu omanikke. Ka üldiselt rappid saanud aladel ei kannata kõik ühtemoodi. Mõned tootlustusutusused on leidnud tehnilisi lahendusi, mõned kunstnikud striimivad oma töid, NBA isoleeris meeskonnad Disneylandi ja viis hooaja kõige kiuste läbi.

Internetikaubandus ja toidukullerid on saanud uut hoogu. Mõnigi, kes nüüd esimest korda poest toidukaupa koju tellis, avastab, et see on päris mugav, ja teeb seda ka piirangute lõppedes.

Maskide ja desovahendite tootjad meenutavad natuke üleminekuaja vahvlimajanduse kiirkrahmajaid. Vaktsiinitootjad rikastuvad ulmeliselt, sest nende kliendiks on terve planeet. Kodus töötamine on uus paratamatus, seetõttu on korteriturul elav ja ka Eestis peaksid olema võidukad need, kes ehitavad oma suured büromajad korterelamuteks. Ja et inimesed tahavad kehvasti olukorrast parimat võtta, peab seal olema mugav mööbel, kiired arvutid jne. IT kõige laiemas tähenduses ongi üks peavõitjaid. Esialgu on võitja ka ökoloogia, aga ilmselt mitte kauaks.

Kõik eelnenud puudutab n-õ kõvasid või poolpehmeid alasid. Mind aga huvitab, mis laadi inimesed võivad

NÄDALA LUGU

või kaotavad. Iga ajastu sobib mõnele isikutüübile paremini kui teistele. See avaldub nii üldisemalt kui ka igapäevas. Näiteks beduiiniperes sündinud potentsiaalse skulptori või rahuajal sündinud suure väejuhi anne lähevad raisku.

Tundub, et ekstravertidel on praegu raskem kui introvertidel. Viimased ei vaja igapäevast melu ega kollektiivset lõbu. Samas soosib aeg dünaamilisi isikuid, niihästi lihtsalt teotateli kui ka neid, kes oskavad mõelda «karbist väljas». Ka autistid võivad olla väga innovaatilised.

Kindlasti on kaotajad lõunapoolsete maade asukad, näiteks Vahemere maades, kus elu on traditsiooniliselt toimunud suurel määral n-õ tänaval. Seepärast pole enamik sealseid kodusid mõeldud paljudeks muuks kui magamiseks. Selge, et komandanditud võib nenda elanikele tunduda iseäranis piinav. Erinevalt põhjamaalastest, kes harjunud rohkem aega kodus veetma.

Kõikidel, kes ei talu võõraste liigset füüsilist lähedust ja karjatavad, kui keegi neid ootamatult puudutab, on 2+2 üle hea

meel. Kõik, kes võõristavad kallistamiskultuuri, hingavad kergendatult. Paljud pensionärid leiavad, et on imetabasel rahulik.

Enamik neist, kelle senises edus on mänginud rolli isiklik magnetism, on kaotajad. Nii nagu näitleja pilku pole näha kuuendast reast kaugemale, nii nagu kinoekraanil ei ole nähtav tööline punastamine, nii pole www-s ehtsast magnetismist kasu. Täpsemini, seda saab seal teeselda. Ja neil, kes seda oskavad, kes mõistavad endast atraktiivset müüti punuda, hakkab järjest paremini minema.

Kas inimsugu kokkuvõttes võidab või kaotab? Selge, et inimeste suur eraldatus üksteisest, mis algas 19. sajandi teisel poolel, jõuab uude järku. Küberruumiga tekkinud isiku kahestumine reaalseks ja virtuaalseks edeneb pandeemia piirangute tõttu ootamatus suunas ja jõuliselt. Saab tõeks vanades juttudes kirjeldatud, kuidas inimene saadab maailma seiklema üksnes oma varju. Ja filosoofilised mõlgutused asjast enesest ja asjast meie jaoks või nähtumusest on väga asjakohased.

URMAS NEMVALTS JOONISTAB

Ehitame Estonia võpsikusse?

Loodan, et rahvusoper Estonia saab juurdeehitise ja lõpuks ometi ooperiväärilise lava ning hea akustikaga saali. On usutav, et riigikogust tuleb Estonia juurdeehitist soosiv otsus, mis avab kultuurkapitali kaukasuu.

Rahvusoper peab olema linna südames, aukohal. Estonia ei ole lihtsalt müürid ega katusejoon, vaid paljude rahvale tähenduslike lugude sünnikoht ja elupaik. Lood ja mälestusmärgid saavad tähenduslikuna püsida eelkõige seal, kus elavad inimesed iga päev talitavad ja toimetavad. Estonia just selles kohas on meie kultuurilise ja ka poliitilise enesekehtestamise lukku sügavalt sisse kirjutatud – milise optimistliku visadusega me esivanemad omal kodumaal taas peremeheks said.

Muidugi öeldakse, et tehke, aga kusagile mujale. Mille kohta seda ei öeldaks? Praktilises mõttes tähendaks see ilmselgelt, et uue ooperisaali loots lükkuks teadmata kaugesse tulevikku. Laiemalt aga solvavat sõnumit, et rahvusoper päris Tallinna kesklinna küll ei sobi.

PÄEVAKOMMENTAAR

Meil on hääleka vähemuse seas miskipärast levinud imelik mõtteviis: «Te tahate linna maja ehitada? Hulluks läinud! Linnas peab olema tühi väli, rebane ja mõni puu. Maja ehitage metsa või põllule!» Mina kaldun arvama, et linn on siiski inimeste keskkond ja kultuurihoonel just inimeste lähedal, mitte suvalises võpsikus, on teatav iva sees.

Mõistan muinsuskaitsete muret maapõues peituva pärast, kuid kas pole nii, et müüre saaksid miljonid turistid moodsamate euroopaliste kommete järgi imetleda ooperimaja laienduses kaitsva klaasi alt? Praegu ei näe neid ju keegi.

Armas Lindgreni ja Wivi Lõnni projekti järgi tehtud Estonia Pärnu maantee poolne fassaad oli tõesti mitmekesiselt liigendatud ja huvitav. Paraku pommitasid Stalini puna-

kotkad 1944. aastal Tallinna ja Estonia sai kõvasti kannatada. Külge, mille poole nüüd loodetakse juurdeehitist, ei taastatud ligilähedasetki algse kujul. Kas ikka tasub klammerduda punakotkaste pommidega kujundatud linnaruumi külge?

Aga park? Aga vaated? Palun kõndige seal, olgu pimedal vihmasel sügisõhtul või säraval suvepäeval. Kui paljusid inimesi te näete Pärnu maantee ja Estonia vahel vaateid imetlemas või üldse aega veetmas? Me võime seda ju imeliseks pargiks nimetada, aga päriselt olla seal miskipärast eriti keegi ei taha. See on kiire läbikõndimise koht. Ei saa öelda, et meil oleks parkidest puudust.

Võib-olla on juurdeehitise liiga suur? Praeguses saalis on 800 kohta, kavandatavas 1200. Võib-olla oleks siis kergem pileteid saada.

Vaja on strateegilist optimismi. Kui keegi oleks 25 aastat tagasi öelnud, et eestlastest saavad maailma tipud muuseumis käimises, oleks ta välja naerunud. Ometi on see juhtunud. Miks ei võiks elada, kasvada ja õitseada ka muusikateatri ime?

Väliseestlased tahavad koju

KAARINA RITSON
Norra eestlane ja MTÜ Lõimeleer juhatuse liige

Olles eestlane välismaal, loodan, et valitsusel tuleb koroonapiirangute leevendamise käigus meelde mõelda ka ligi 200 000-liikmelise väliseesti hajala peale. Eelolev suvi oleks järjekorras juba teine, mil eriti just välismaal elavad lastega pered peavad taas kaaluma, kas tuleb reisiipiirangute tõttu reis ära jätta ning vanavanematega kohtumine või suvelaager veel kord edasi lükata. Kuna Eesti on teinud teadliku valiku hoida riik võimalikult lahti, tuleb selline poliitika tegelikult tee koju paljudele väliseesti peredele. Suur osa neist seisavad Eestist tagasi pöördudes silmitsi rangete karantiinireeglitega elukohariigis. Näiteks Norras peetakse nn punaseks riigiks neid, kus nakatumisnäit 100 000 inimese kohta on üle 25. Punasest riigist naastes ei saa jääda kodusesse karantiini, vaid tu-

leb jääda vähemalt nädalaks tasulisse karantiinhotelli, mille kulud tuleb maksta ometi taskust.

Uued mutatsioonid teevad riigid rahvusvahelise reisimise suhtes veel ettevaatlikumaks ja reisiipiirangute kadumist ei ole ette näha. Loodan väga, et Eesti valitsusel on tahtmist anda oma panus selleks, et arvukad välismaal elavad eestlased ja nende pereliikmed pääseksid tuleval suvel Eestisse, kus neid ootavad eakad vanemad või vanavanemad. Selleks tuleks koroonarindel saavutada olukord, kus nakkus oleks samal tasemel kui eelmisel suvel.

Eesti riik kujundab poliitikat, kus väliseestlaskonda nähakse strateegilises rollis, kas tagasiöördujatena ja Eesti riiki panustajatena või koostööpartneritena oma asukohariigis. Võitluses viirusega oleks valitsusel võimalus näidata ka tegudes, mitte ainult sõnades, et nad pole globaalse eestlaskonna huvisid unustanud.